

ВИБОРИ І ВИБІР

1.

Україна попросається з 2023 роком у похмурому настрої: це був рік нездійснених сподівань на швидку перемогу над ворогом, рік великих жертв і втрати безпідставних ілюзій, породжених нашими перемогами 2022 року і нав'язаних хлестаковими-арестовічачами з ОП, рік перших провалів президента Зеленського в його зносінах з союзниками.

Але то був також рік небувалої стійкості та мужності наших бійців, рік якісного переозброєння ЗСУ, зростання ефективності ППО і стратегічних перемог у Чорному морі, в Криму.

На думку багатьох аналітиків, 2023 рік можна порівняти з 1942 роком Другої світової війни – як предтечу 1943-го – переламної віхи, коли нацистський звір надірвав свої сили на полях України.

На жаль, 2023 рік відзначився зміною настроїв наших союзників на Заході, коли все гучніше зазвучали голоси тих, хто, сидючи в загибених кабінетах Вашингтону і Брюсселя, завели мову про «розчарування» українським контрнаступом та «необхідність» перемовин з божевільним диктатором росії, міжнародним злочинцем путіним. Перемовин, які б означали капітуляцію України, тобто її поневолення і знищення.

У 2023 році світ наблизився до Третьої світової війни, бо запалало ще одне вогнище – Ізраїль вступив у бій з ХАМАСом після нечуваних звірств, учинених палестинськими бандитами. У вир цієї нібито локальної війни почали втягуватись США, Іран, Ліван, Сирія, Ємен, Єгипет, Туреччина, Ірак... якщо не казати про зловісну роль росії.

Міжнародна ситуація України погіршилась в 2023 році через дедалі більший конфлікт з Польщею, з партією ПіС, яка звинувачує Зеленського в слідуванні інтересам Німеччини, у невдячності польським партнерам за їхню допомогу Україні.

2.

Перед нами відкриваються небезпечні простори нового 2024 року, в якому, очевидно, вирішуватиметься доля російсько-української та близькосхідної воєн, а можливо, і доля світу, якщо

виникнуть нові збройні конфлікти у Тайвані, в країнах Балтії, в Польщі, Фінляндії або на Балканах, між КНДР та Республікою Корея – відповідно до фантазій путіна і Сі Цзяньпіна.

Ні переляканий Столтенберг, ні надобережний Байден, які рятують НАТО від прямого зіткнення з росією, можуть не витримати удару цунамі, що зветься Третьою світовою війною.

Майбутнє, темне і тривожне, несе, як завжди, нові ризики, але також і нові надії.

Серед ризиків (окрім глобалізації війни) – дедалі більша нестабільність світової архітектури, напівзруйнованої новітньою ордою, яка знищує міжнародно-правову систему відносин.

Нову нестабільність несе епідемія виборів 2024 року – до 80 електоральних процесів у країнах, де проживає 4 мільярди осіб – понад половина людства. Практика недавніх виборів у США і Польщі показала, що вони нерідко поділяють суспільство на ворожі табори, різко ослаблюючи сили опору держави.

Серед доленосних виборів 2024 року – такі надважливі, як президентські в США, Тайвані та Індії, як парламентські вибори в 9-и країнах Європи та вибори до Європейського парламенту.

Не кажу про «вибори» в росії, що перетворилися на фарс з призначення диктатора невільникими, які стоять на колінах.

Результатом виборів в США – при цілком імовірній поразці похилого за віком Дж. Байдена (який не має ні харизми Дж. Кеннеді, ні рішучості Р. Рейгана) – може стати різка зміна на пряму американської зовнішньої політики, падіння Сполучених Штатів у колапс ізоляціонізму – з трагічними наслідками для України і згодом для самих США.

Посилення ліво- і праворадикальних партій в Європі може привести до влади чергових орбанів і фіцо, для яких ботоксно-монгольський лик путіна – це богосяйна ікона вождя духовної черні, охопленої ненавистю до свободи і процвітання сусідніх народів.

3.

Окремо треба зупинитися на УКРАЇНСЬКИХ виборах.

Точніше – на їхній відсутності. Адже в 2024 році вигасає каденція президента і парламенту України, а провести повноцінні демократичні вибори в умовах жорстокої війни не можливо.

Ясно, що термін і повноваження чинної влади мають бути продовжені. Зміна президента насильницьким шляхом (Майдан і йому подібне) неприпустима і стала б злочинним подарунком путіну.

Тому вже сьогодні треба подумати про додаткові заходи забезпечення легітимності Зеленського і ВРУ.

Сьогоднішня ситуація України, яка опинилася на краю прірви й переживає падіння довіри до влади, вимагає, на мій погляд, прийняття рішучих і неординарних рішень, а саме:

1. Створення уряду національного порятунку (єдності), в складі якого має бути «внутрішній» воєнний кабінет. Очоловати його, на моє переконання, має п'ятий президент України Петро Порошенко, який, можливо, за аналогією з діями Вінстона Черчілля міг би очолити також і міністерство оборони. Своєю енергією та ефективною допомогою ЗСУ Петро Порошенко заслужив цю вкрай важливу посаду.

«Зовнішній» уряд також треба реформувати і ввести в нього свіжі сили – маємо чудовий резерв таких державних діячів, як Р. Павленко, В. Чалий, Г. Тука, В. Арьєв, О. Рибачук, В. Денисенко, С. Рахманін і багато інших, не названих тут.

Хочу нагадати, що у воєнному уряді Черчілля, крім «звичайних» міністерств, як-от МЗС, МВС, МОЗ та соцзабезпечення, перебували, наприклад, «міністерство інформації» (не «культури»!), військового виробництва, реконструкцій, авіації і так далі – відповідно до тодішніх потреб фронту і тилу.

2. Відмова Зеленського від тих осіб в Офісі Президента, які втратили довіру в суспільстві й спричиняють підозри. Серед таких постатей – пан Єрмак, який завдяки власному марнославству і відсутності смаку перетворився на персонаж містечкової оперетки, не відходячи ні на крок від президента, наче Пат і Паташон, принижуючи тим самого Володимира Олександровича, граючи роль регента при

малолітньому царевичі. Беручи на себе (безпідставно) функції міністра закордонних справ і посла в США, Єрмак принижує також панів Кулебу і Маркарову, дивуючи американців, які розгублено спостерігають за нахабним порушенням протоколу і дипломатичних традицій.

3. Рішуче підпорядкування адміністративної, економіко-бізнесової, політико-інформаційної сфер держави цілям ПЕРЕМОГИ у всенародній війні з російським агресором шляхом прийняття відповідних законів воєнного часу та інших виконавчих актів (укази, постанови, інструкції тощо).

4. Визначити майбутній політико-адміністративний статус Криму з урахуванням інтересів кримськотатарського народу, створити уряд Криму (тимчасово в екзилі), надавши йому відповідні повноваження.

5. Оприлюднити список головних військових злочинців росії, які підлягають довічному кримінальному переслідуванню за скоєні злочини – аж до ліквідації.

6. Змінити інформаційну політику шляхом залучення всіх телеканалів до боротьби з рашизмом без їхнього поділу на офіційні та опозиційні. Створити потужний комплексний інформаційний орган для інформування зарубіжжя.

7. Вищому керівництву України докласти всіх зусиль для покращення відносин з Польщею і вирішення наявних конфліктів в конструктивному дусі для відновлення дружніх стратегічних стосунків.

4.

Україні – її суспільству, армії та владі – доведеться зробити важкий, але необхідний вибір, деякі параметри якого визначені вище.

Цей вибір доведеться зробити президенту Зеленському. Це буде болісний і непростий вибір для людини, яку оголосили ледь не новим Вінстоном Черчиллем, людини, яка небезпідставно вважає себе якщо не Месією, то особою, що очолила український опір у найтяжчі години вторгнення й переконала та об'єднала союзників навколо нашої держави.

І цю роль Зеленського, талановито зіграну ним, попри багато помилок, ніхто не може в нього забрати.

Але уважно спостерігаючи за останньою пресконференцією президента України 2023 року, я побачив українця втомлену, роздратовану людину, яка повідала головну державну таємницю. Таємницю своєї самотності, адже в його найближчому оточенні перебувають 5-6 осіб(!).

І це верховний головнокомандувач країни в стані війни!

Прочитайте спогади Вінстона Черчилля – і ви побачите всю різницю між цими персонажами.

Роблячи вибір на користь створення кабінету національного порятунку, Зеленський має узяти під увагу не тільки присутність опозиціонера, лідера лейбористів Еттли в кабінеті консерватора Вінстона Черчилля (так само, як і лідера ліберальної партії), але й згадати приклад польського генерала Ярузельського, який у 1989 році поділився владою з опозиційною «Солідарністю». Навряд чи комуніст Ярузельський, який у 1981 році ув'язнював і розстрілював членів «Солідарності», полюбив Леха Валенсу. Але пішов на переговори і компроміс із ним.

Варто також пам'ятати практику сучасного ізраїльського уряду.

Чинний прем'єр Беніамін Нетаньягу, який опинився після 7 жовтня

2023 року в центрі лютої непримиренної критики, сподобився запросити до «вузького» кабінету війни свого головного політичного ворога і опонента генерала Бені Ганца. Якщо ступінь підтримки Нетаньягу сьогодні становить 15% серед ізраїльських виборців, то Ганца – 25%.

Генерал-лейтенант Бені Ганц – один з найпопулярніших державних діячів Ізраїлю, він – бакалавр у сфері історії, магістр політології, магістр з управління національною інфраструктурою. Без жодних вагань він прийняв запрошення Нетаньягу і, отримавши посаду «міністра без портфеля», очолив військові операції, тимчасово погодившись з наявною політичною ситуацією і не виступаючи (поки що) проти чинного прем'єр-міністра.

Чи спроможний буде Володимир Зеленський на подібний крок? Чи здатний він буде відійти від згубної російсько-путінської моделі тоталітарного ручного управління державою? Чи зрозуміє необхідність повернутися до парламентсько-президентської моделі і чи збагне необхідність повернути Верховній Раді контрольну функцію реального нагляду за владою виконавчою? Чи змінить він риторику своїх численних виступів, що породжують інфляцію емоційних метафор і вимагають іншого – суворого і реалістичного – послання до народу?

...В одному з коментарів у соціальних мережах я знайшов такий текст: «Українці не хочуть воювати за жирдя Стефанчука, Зеленського, агента ФСБ Єрмака і злодіїв та корупціонерів, які зневажають свій народ».

Це – фальшива аргументація, невірне посилення.

Українці воюють за своє життя і свободу, за майбутнє своїх дітей, за існування народу і великої української цивілізації, за свою мову та історію.

І вони мають право вимагати від влади (і названих у коментарі осіб) прислухатись до голосів і стогонів свого народу, аби об'єднати його зусилля для перемоги над московською Імперією Зла.

Але перемогти можна лише з Тарасом Шевченком у серці, а не зі гурмом Жванецького і хохмами «95-го кварталу».

Юрій ЩЕРБАК,
письменник, Надзвичайний і
Повноважний посол України,
Голова Ради українсько-
польського Незалежного
Медіа Форуму

